

**Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (SWOT)
Regionalnych Pracowni Krajoznawczych PTTK**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznawalna marka PTTK jako eksperta w sprawach turystyki i krajoznawstwa 2. Sieć RPK, o długich tradycjach działania i zunifikowanych podstawach programowych, zlokalizowanych w miejscowościach na terenie całego kraju 3. <u>Bogate księgozbiory, z licznymi unikatowymi i specjalistycznymi pozycjami z wielu dziedzin oraz nowościami wydawniczymi</u> 4. Bogate kolekcje kartograficzne, w tym zbiory map wydanych przed 1939 r. 5. Katalogi komputerowe budowane w oparciu o jednolity program 6. Wspólna strona www 7. W większości wyposażenie w sprzęt komputerowy i audiowizualny 8. <u>Potencjał intelektualny - wybitni krajoznawcy, pracownicy naukowci, ludzie kultury, pasjonaci związani z pracownikami</u> 9. <u>Zaangażowani kierownicy RPK</u> 10. <u>Kontakty (personalne) ze środowiskami naukowymi oraz przewodnickimi</u> 11. Zazwyczaj dogodna lokalizacja w przestrzeni miasta, przeważnie własne lokale 12. Lokalizacja przy oddziałach PTTK (gdzie bywają osoby związane z turystyką, gdzie spotykają się krajoznawcy) 13. Stała dotacja z ZG, względnie stabilna sytuacja finansowa 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Niedobory kadrowe, często brak stałych kadr i wyłącznie działania społeczne</u> (brak możliwości egzekwowania systematycznych działań) 2. Trudności z pozyskaniem nowych kadr 3. <u>Ograniczona dostępność</u> (często brak regularnych dyżurów, krótki czas udostępniania) 4. <u>Bardzo słaba promocja miejsc i działań</u> 5. Zbyt zróżnicowany profil działalności poszczególnych RPK – brak efektu sieciowości 6. Słaba działalność merytoryczna, zbyt mała wszechstronność poszczególnych RPK, niedostosowanie kierunków i form działalności do potrzeb danego obszaru działania czy środowiska; ograniczanie działań RPK głównie do prowadzenia biblioteki 7. Brak pełnego katalogu internetowego zbiorów wszystkich pracowni 8. Niewiele zbiorów w wersjach cyfrowych 9. Niewielka liczba osób korzystających z bibliotek i niewielkie grono osób w oddziałach zainteresowanych rozwojem RPK 10. Często zbyt małe pomieszczenia, dzielone z oddziałem PTTK, brak miejsca na eksponowanie zbiorów, organizację wystaw, seminariów 11. Często mało nowoczesne wyposażenie 12. Zbyt niski budżet 13. <u>Brak umiejętności czerpania korzyści ekonomicznych z potencjału ludzkiego i materialnego RPK, znajdowania dodatkowych źródeł finansowania działalności</u> 14. Brak możliwości finansowych i organizacyjnych do aplikowania o większe środki w ramach projektów 15. RPK nie są rozpoznawalnymi partnerami dla władz lokalnych i regionalnych, dla organizacji pozarządowych

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Możliwość zbudowania silnej sieci RPK w Polsce, złożonej z placówek prowadzących działalność krajoznawczą na wysokim poziomie merytorycznym</u> 2. <u>Posiadane zbiory przy pełnym skatalogowaniu i dobrej promocji dają szansę na stworzenie specjalistycznych bibliotek, gromadzących wokół siebie krajoznawców, pracowników naukowych i studentów z regionu</u> 3. Możliwość wypełniania luk w zakresie specjalistycznych wydawnictw krajoznawczych 4. Rozwój technik cyfrowych, możliwość zastosowania w działalności RPK nowoczesnych środków technicznych, w szczególności multimediiów (dygitalizowanie zbiorów, wydawanie cyfrowych publikacji, obecność na portalach społecznościowych) 5. <u>Potencjał ludzki w oddziałach, przy których działają pracownie (liczni członkowie i sympatycy PTTK do których można dotrzeć)</u> 6. Szansa na realizowanie hobby biblioteczno-krajoznawczego dla każdego 7. Duża możliwość pozyskiwania funduszy na realizację projektów związanych z rozwojem kapitału ludzkiego, ochroną dziedzictwa kulturowego 8. Duża możliwość udziału osób związanych z pracownikami w szkoleniach 9. <u>Stopniowe nabieranie doświadczenia w działalności w systemie grantowym, entuzjazm do podejmowania wspólnie z innymi partnerami projektów o zasięgu ogólnopolskim</u> 10. Szerokie możliwości współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury i placówkami kulturalno-oświatowymi, szkołami, regionalnymi i lokalnymi samorządami 11. Wzrost popularności wolontariatu 12. Wzrost zainteresowania ambitniejszą pod względem krajoznawczym turystyką 13. Duża popularność kierunków studiów związanych z turystyką 	<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Brak wizji rozwoju RPK oraz ich roli jaką powinny pełnić w Towarzystwie</u> 2. <u>Słabe umocowanie RPK w strukturze PTTK, brak wewnątrzorganizacyjnych regulacji prawnych dotyczących RPK, brak jednolitego regulaminu RPK, niejasny status prawny</u> 3. Brak reakcji ze strony ZG na likwidację pracowni i utratę przez PTTK zbiorów 4. Niepewność dotacji z ZG 5. <u>Skoncentrowanie się Towarzystwa i jego jednostek na działalności komercyjnej i traktowanie RPK jako „zła koniecznego”</u> 6. <u>Starzejąca się kadra, „wypalenie” dotychczasowych społecznych działaczy</u> 7. Kurczące się zaplecze intelektualne 8. Zmniejszająca się liczba stałych czytelników, wśród których istotną grupę stanowią ludzie starsi 9. Niepewność lokalu, możliwy wzrost jego kosztów 10. Nieterminowe zwroty książek, czasami brak możliwości wyegzekwowania zwrotu 11. Nieaktualizowanie zbiorów, np. inwentaryzacji krajoznawczej 12. Wzrost dostępności materiałów cyfrowych w Internecie 13. Wzrost popularności e-booków, zanikanie tradycyjnego czytelnictwa 14. <u>Konkurencja ze strony innych stowarzyszeń i placówek o zbliżonym profilu działalności, prowadzących edukację regionalną</u>

PROPOZYCJE DZIAŁAŃ

L.p.	Propozycje działań
Jak wykorzystać MOCNE STRONY?	
1.	Nawiązywać i podtrzymywać współpracę z samorządami, starać się uczestniczyć we wszelkiego rodzaju ciałach doradczych i eksperckich jednostek samorządowych (budowanie wizerunku, jednocześnie szansa na późniejsze pozyskiwanie środków)
2.	Propagować poprzez RPK możliwości włączenia się w wydarzenia, inicjatywy i realizowane w regionie przedsięwzięcia, związane z szeroko pojętym krajoznawstwem
3.	Szerzej promować działalność RPK w ramach promocji Oddziału (w tym dobrze wyeksponować ją na stronie Oddziału). Informować o działalności RPK osoby płacące składki w Oddziale.
4.	Propagować działalność RPK na wszystkich kursach przewodnickich oraz wśród studentów (zwłaszcza kierunków związanych z turystyką, historią sztuki), informować o możliwości odbycia praktyk w RPK lub pracy w charakterze wolontariusza.
5.	Szerzej zaangażować pracownie w szkolenie kadr
6.	Szerzej zaangażować RPK w organizację konferencji, seminariów, prelekcji, warsztatów
7.	Dokończyć budowę i szeroko rozpowszechnić cyfrowy katalog RPK. W celu przyspieszenia prac nad katalogiem on-line księgozbiorów RPK, ZG PTTK powinien zatrudnić na umowę na czas określony osobę, która sukcesywnie dokończyłaby tworzenie rekordów we wszystkich pracowniach.
8.	Zwiększyć zaangażowanie poszczególnych pracowni w coroczne szkolenia, wprowadzenie do corocznych szkoleń RPK punktu „dobre praktyki” – pomysły na przyszłość
9.	Kierownicy RPK wraz z zespołem współpracowników (etatowych, w większości jednak społecznych) powinni rozwijać działalność według swoich zainteresowań mieszczących się jednak w ogólnych założeniach pracy tych pracowni (poradnictwo krajoznawcze, tworzenie oryginalnych metod pracy krajoznawczej, która przyciągnęłaby młodzież, organizacja sesji popularnonaukowych)
Jak przezwyciężyć SŁABE STRONY?	
1.	Wypracować system finansowania RPK oparty na racjonalnym podziale obowiązków między ZG PTTK a zarządami macierzystych oddziałów (być może na zasadzie finansowania z budżetu centralnego etatów - raczej na podstawie umów cywilnoprawnych i czynszu za najem lokali, zaś z budżetów poszczególnych oddziałów kosztów bieżącej działalności, wyposażenia w sprzęt oraz rozbudowy zbiorów)
2.	Przemodelować strukturę zarządzania - podporządkować RPK Centralnej Bibliotece PTTK jako filie tej biblioteki i stworzyć jednolitą sieć ośrodków naukowo-dydaktyczno-popularyzatorskich, będących intelektualną wizytówką Towarzystwa
3.	Podjąć scentralizowaną promocję wszystkich RPK
4.	Dążyć do zapewnienia pracownika etatowego w każdej pracowni
5.	Pozyskiwać środki finansowe, w tym środki na wynagrodzenia dla pracowników etatowych (aktywnie zabiegać o granty)
6.	Szerzej korzystać z możliwości wykorzystania wolontariatu, w tym EVS i wolontariuszy krajowych, rozpropagować możliwość odbywania praktyk studenckich w RPK (możliwość odbywania praktyk w ramach różnych kierunków studiów)

7.	Informować o możliwości przygotowania prac dyplomowych (studentów różnych kierunków studiów) związanych z funkcjonowaniem RPK, ich wizerunkiem (inspirowanie studentów do poszukiwania pomysłów dla RPK, np. w ramach architektury wnętrz – projekt aranżacji wnętrza pracowni)
8.	Poszerzać współpracę z innymi jednostkami PTTK i innymi organizacjami pozarządowymi
9.	Integrować działania pracowni z organizowaniem turystyki w Oddziale
10.	Organizować oddziałowe spotkania w pracowni
11.	Zwrócić uwagę na nowoczesny wygląd pracowni, jej estetykę, przyjazną atmosferę
12.	Lepiej eksponować zbiory pracowni (w Internecie, w gablotach)
13.	Pozyskiwać nowości wydawnicze, dbać o doposażenie techniczne i komputerowe RPK
Jak nie stracić SZANS?	
1.	Wesprzeć grupę najsilniejszych i najlepiej działających RPK znacznymi dotacjami finansowymi tak, by w ciągu 2-3 lat stały się wizytówkami PTTK-skiego krajoznawstwa.
2.	Poprzez system szkoleń zadbać o wysoki poziom przygotowania merytorycznego kadry programowej ośrodków, budować jednolity system informacyjny o zasobach dokumentacyjnych oraz gromadzić piśmiennicze zasoby cyfrowe.
3.	Stworzyć kompletny cyfrowy katalogu zbiorów i szeroko go promować
4.	Zacieśnić współpracę z Centralną Biblioteką PTTK w zakresie programowym, szkoleniowym i promocyjnym
5.	Zacieśnić współpracę z muzeami PTTK
6.	Zacieśnić współpracę z komisjami krajoznawczymi, kołami przewodnickimi i innymi kołami propagującymi krajoznawstwo, organizującymi szkolenia
7.	W jak najszerszym stopniu udostępniać na zewnątrz i tworzyć markę PTTK w środowisku lokalnym
8.	Nawiązać i zacieśniać współpracę z regionalnymi i lokalnymi samorządami (np. w zakresie promowania walorów krajoznawczych regionu)
9.	Nawiązać i zacieśniać współpracę z innymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury i placówkami kulturalno-oświatowymi, szkołami
10.	Próbować przebić się przez rynek szkoleń w zakresie regionalizmu, organizować szkolenia krajoznawcze (np. „Moje miasto jest ciekawe”)
11.	Gromadzić w pracowniach pomysły na tematy prac dyplomowych, wysyłać propozycje do potencjalnych promotorów prac (nie tylko związanych z turystyką)
12.	Szerzej promować działalność RPK w ramach PTTK oraz na zewnątrz, stwarzać możliwości realizowania własnych pomysłów, projektów w ramach RPK
13.	Opracować nowoczesne metody pracy z młodzieżą i studentami
14.	Stworzyć diagnozę potrzeb i oczekiwań miejscowych środowisk PTTK oraz społeczeństwa, zaś na jej podstawie stworzenie i konsekwentna realizacja strategii działania RPK
Jak ustrzec się ZAGROŻEN?	
1.	Określić wizję rozwoju RPK, ich rolę w Towarzystwie, grupy docelowe (komu RPK mają służyć?)
2.	Ustalić procedury pozwalające PTTK szczebla centralnego na decydowanie o losach likwidowanych pracowni; uznać zasoby RPK za dobro wspólne i majątek całego

	Towarzystwa ; znaleźć optymalne usytuowanie RPK w strukturach PTTK, by mogły realizować swoją misję i działania oraz miały zapewnione finansowanie niezależne od kondycji oddziałów. RPK powinny być administrowane przez oddziały, ale bez możliwości podejmowania decyzji mogących zagrozić istnieniu pracowni
3.	Aktywniej starać się o granty (w tym dotacje unijne), starać się uniezależnić pracownię od dotacji z ZG
4.	Dygitalizować zbiory, rozszerzać cyfrowe zasoby bibliotek, dostępne przez Internet
5.	Wznawiać dawne wydawnictwa PTTK w postaci e-booków
6.	Nie przeciążać obowiązkami osób zaangażowanych w pracownię, chwalić za poświęcony czas, pozytywnie motywować
7.	„Wyłapywać rodzynki” – ludzi z ciekawymi zainteresowaniami
8.	Wprowadzać udogodnienia dla osób starszych
9.	Podpatrywać inne organizacje i wyciągać wnioski

Opracowała
na podstawie materiałów członków i współpracowników Komisji Krajoznawczej i kierowników RPK

Bernadetta Zawilińska

Kraków, 4 grudnia 2012 roku